

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER

p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

Xalqaro ilmiy jurnal

2026 №1
(10)

SAMARQAND – 2026

p-ISSN 2992-9229

e-ISSN 3060-5318

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

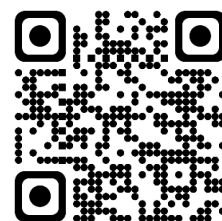
“TURKOLOGICAL RESEARCH” INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Jurnal rasmiy sayti: <https://turkologiya.samdu.uz/>

SAMARQAND – 2026

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Bosh muharrir:	Bosh muharrir o‘rinbosari:
Juliboy ELTAZAROV <i>f.f.d., professor (O‘zbekiston)</i>	Roxila RUZMANOVA <i>f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)</i>
TAHRIRIYAT KENGASHI:	
<p>Rustam XALMURADOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti rektori (O‘zbekiston);</p> <p>Hakim XUSHVAQTOV – f-m.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston);</p> <p>Akmal AHATOV – t.f.d., professor, Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti xalqaro hamkorlik bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston);</p> <p>Muslihiddin MUHIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Ibodulla MIRZAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Shuhrat SIROJIDDINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Suyun KARIMOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Murodqosim ABDIYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Azamat PARDAYEV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Musa YULDASHEV – f.f.n., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Dilfuza DJURAKULOVA – t.f.n., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Aftondil ERKINOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Qosimjon SODIQOV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p> <p>Muhabbat QURBONOVA – f.f.d., professor (O‘zbekiston);</p>	<p>Ali AKAR – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Abduselam ARVAS – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Funda TOPRAK – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Musa Shamil YUKSEL – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Temur KOJAO‘G‘LI – f.f.d., professor (AQSH);</p> <p>Hayrunnisa ALAN – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Varis CHAKAN – f.f.d., professor (Turkiya);</p> <p>Elchin IBROHIMOV – f.f.d., professor (Ozarbayjon);</p> <p>Emrah YILMAZ – Phd, dotsent (Turkiya);</p> <p>Foziljon SHUKUROV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Dilshod XURSANOV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Shahnoza XUSHMURODOVA – DSc, professor (O‘zbekiston);</p> <p>Dinara ISLAMOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Feruza JUMANIYAZOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Istoda RASULOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Dilorom MUMINOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Zarifa XUSANOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Ahmadjon MAVLONOV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Ilyos JO‘RAYEV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Ibodullo ZUBAYDULLAYEV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Bahora YUNUSOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);</p> <p>Feruza MANUKYAN – Phd (O‘zbekiston);</p> <p>Mas’ul muharrir: PhD, dotsent Zokir BAYNAZAROV (O‘zbekiston);</p> <p>Texnik xodim: Raxmatulla SHOKIROV (O‘zbekiston).</p>

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Главный редактор:	Заместитель главного редактора:
Жулибой ЭЛТАЗАРОВ <i>д.ф.н., профессор (Узбекистан)</i>	Рохила РУЗМАНОВА <i>к.ф.н., доцент (Узбекистан)</i>

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

<p>Рустам ХАЛМУРАДОВ – д.т.н., профессор, ректор Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);</p> <p>Хахим ХУШВАКТОВ – д.ф.м.н., профессор, проректор по научной работе и инновациям Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);</p> <p>Акмал АХАТОВ – д.т.н., профессор, проректор по международному сотрудничеству Самаркандского государственного университета имени Ш.Рашидова (Узбекистан);</p> <p>Муслихиддин МУХИДДИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Ибодулла МИРЗАЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Шухрат СИРОЖИДДИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Суюн КАРИМОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Муродкасым АБДИЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Азамат ПАРДАЕВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Муса ЮЛДАШЕВ – к.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Дилфуза ДЖУРАКУЛОВА – к.и.н., доцент (Узбекистан);</p> <p>Афтондил ЭРКИНОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Касимжон СОДИКОВ – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Муҳаббат КУРБАНОВА – д.ф.н., профессор (Узбекистан);</p> <p>Али АКАР – д.ф.н., профессор (Турция);</p>	<p>Абдуселам АРВАС – д.ф.н., профессор (Турция);</p> <p>Фунда ТОПРАК – д.ф.н., профессор (Турция);</p> <p>Муса Шамиль ЮКСЕЛЬ – д.ф.н., профессор (Турция);</p> <p>Темур КОДЖАОГЛУ – д.ф.н., профессор (США);</p> <p>Хайрунниса АЛАН – д.ф.н., профессор (Турция);</p> <p>Варис ЧАКАН – д.ф.н., профессор (Турция);</p> <p>Эльчин ИБРАГИМОВ – д.ф.н., профессор (Азербайджан).</p> <p>Эмрах ЙИЛМАЗ – PhD, доцент (Турция);</p> <p>Фозилжон ШУКУРОВ – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Дилшод ХУРСАНОВ – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Шахноза ХУШМУРОДОВА – DSc, профессор (Узбекистан);</p> <p>Динара ИСЛАМОВА – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Феруза ДЖУМАНИЯЗОВА – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Истода РАСУЛОВА – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Дилором МУМИНОВА – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Зарифа ХУСАНОВА – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Ахмаджон МАВЛОНОВ – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Илёс ЖУРАЕВ – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Иболулло ЗУБАЙДУЛЛАЕВ – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Бахора ЮНУСОВА – PhD, доцент (Узбекистан);</p> <p>Феруза МАНУКЯН – Phd (Узбекистан);</p> <p>Ответственный редактор: PhD, доцент Зокир БАЙНАЗАРОВ (Узбекистан)</p> <p>Технический персонал: Рахматулла ШОКИРОВ (Узбекистан)</p>
--	--

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ”

Chief Editor:/ Deputy Chief Editor:

Baş Editör:/ Baş Editör Yardımcısı:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Uzbekistan)
Ass. Prof. Dr. Rokhila RUZMANOVA (Uzbekistan)

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Özbekistan)
Doç. Dr. Rohila RUZMANOVA (Özbekistan)

EDITORIAL TEAM:/ BİLİM KURULU:

Prof. Dr. Rustam KHALMURADOV – Rector of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);
Prof. Dr. Hakim KHUSHVAKTOV – Vice-Rector for Research and Innovation, Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);
Prof. Dr. Akmal AKHATOV – Vice-Rector for International Cooperation of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);
Prof. Dr. Muslihiddin MUKHIDDINOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Ibodulla MIRZAEV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Shukhrat SIROJIDDINOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Suyun KARIMOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Murodkasim ABDIEV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Azamat PARDAEV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Musa YULDASHEV (Uzbekistan);
Ass. Prof. Dr. Dilfuza DJURAKULOVA (Uzbekistan);
Prof. Dr. Aftondil ERKINOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Kasimjon SODIKOV (Uzbekistan);
Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Uzbekistan);
Prof. Dr. Ali AKAR (Turkey);
Prof. Dr. Abduselam ARVAS (Turkey);
Prof. Dr. Funda TOPRAK (Turkey);
Prof. Dr. Musa Shamil YUKSEL (Turkey);
Prof. Dr. Temur KOJA OGLU (USA);
Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Turkey);
Prof. Dr. Varis CHAKAN (Turkey);
Prof. Dr. Elchin IBRAHIMOV (Azerbaijan);
Ass. Prof. PhD. Emrah YILMAZ (Turkey);
Ass. Prof. PhD. Foziljon SHUKUROV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Dilshod KHURSANOV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Shakhnoza KHUSHMURODOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Dinara ISLAMOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Feruza JUMANIYAZOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Istoda RASULOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Dilorom MUMINOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Zarifa KHUSANOVA (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Akhmadjon MAVLONOV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Ilyos JURAYEV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Ibodullo ZUBAYDULLAYEV (Uzbekistan);
Ass. Prof. PhD. Bakhora YUNUSOVA (Uzbekistan);
PhD. Feruza MANUKYAN (Uzbekistan);
Managing editor: *Ass. Prof. PhD. Zokir BAYNAZAROV* (Uzbekistan)
Technical staff: *Rakhmatulla SHOKIROV* (Uzbekistan)

Prof. Dr. Rustam HALMURADOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Rektörü (Özbekistan);
Prof. Dr. Hakim HUŞVAKTOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Araştırma ve İnovasyondan Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);
Prof. Dr. Akmal AHATOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Uluslararası İşbirliğinden Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);
Prof. Dr. Muslihiddin MUHİDDİNÖV (Özbekistan);
Prof. Dr. İbodulla MİRZAYEV (Özbekistan);
Prof. Dr. Şuhrat SİROCİDDİNÖV (Özbekistan);
Prof. Dr. Suyun KARİMOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Murodkasım ABDİYEY (Özbekistan);
Prof. Dr. Azamat PARDAYEV (Özbekistan);
Prof. Dr. Musa YULDAŞEV (Özbekistan);
Doç. Dr. Dilfuza CURAKULOVA (Özbekistan);
Prof. Dr. Aftondil ERKİNOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Kasimcon SODİKOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Muhabbat KURBANOVA (Özbekistan);
Prof. Dr. Ali AKAR (Türkiye);
Prof. Dr. Abdusalem ARVAS (Türkiye);
Prof. Dr. Funda TOPRAK (Türkiye);
Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Türkiye);
Prof. Dr. Timur KOC AOĞLU (ABD);
Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Türkiye);
Prof. Dr. Varis ÇAKAN (Türkiye);
Prof. Dr. Elçin İBRAHİMOV (Azerbaycan);
Doç. Dr. Emrah YILMAZ (Türkiye);
Doç. Dr. Fozilcon ŞUKUROV (Özbekistan);
Doç. Dr. Dilşod HURSAVOV (Özbekistan);
Prof. Dr. Şahnoza HUŞMURODOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Dinara İSLAMOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Feruza CUMANIYAZOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Istoda RASULOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Dilorom MUMİNOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Zarifa HUSANOVA (Özbekistan);
Doç. Dr. Ahmadjon MAVLONOV (Özbekistan);
Doç. Dr. Ilyos JÖRAYEV (Özbekistan);
Doç. Dr. Ibodullo ZUBAYDULLAYEV (Özbekistan);
Doç. Dr. Bahora YUNUSOVA (Özbekistan);
Dr. Feruza MANUKYAN (Özbekistan);
Sorumlu Editör: *Doç., Dr. Zokir BAYNAZAROV* (Özbekistan)
Teknik Personel: *Rahmatullah ŞOKİROV* (Özbekistan)

MUNDARIJA | CONTENT | İÇERİK | СОДЕРЖАНИЕ
BOKU QURULTOYINING 100 YILLIGI

Inomjon AZIMOV	
I-Turkologiya qurultoyida yozuv masalasi.....	8
МАРАЗЫКОВ Турусбек Сейдакматович	
Бир тутумдуу жөнөкөй сүйлөмдөрдү классификациялоодо айрым бир маселелер.....	17
Elçin İBRAHİMOV	
Birinci Türkoloji qurultayda əlifba müzakirələri	27
Jo'ra Ochilovich XUDOYBERDIYEV	
Rossiyada turkologiya qurultoyini chaqirishga qilingan harakatlar	48
Emrah YILMAZ	
Türkiye'de Türkoloji'nin tarihsel seyri ve akademik inşası.....	62
Hezretgulı DURDIYEV, Kasım GAYİPOV	
Latin alfabesine geçiş sürecinde Birinci Türkoloji Kurultayı'nın stratejik rolü.....	82
TURKOLOG OLIMLAR HAYOTI	
ЮЛДАШЕВ Мусо Мухаммадиевич, ЮЛДАШЕВА Дильшода Мусаевна	
Игорь Валентинович Кормушин и его вклад в развитие тюркологии: исследовательское, организационное и международное измерения.....	90
TURKIY TILLAR VA TILSHUNOSLIKKA OID TADQIQOTLAR	
Игорь Валентинович КОРМУШИН	
О некоторых особенностях данных Махмуда Кашгари по тюркским диалектам XI в.	100
СДОБНИКОВ Вадим Витальевич	
Основные подходы к переводу священного корана на узбекский и русский языки	107
ЗУБАЙДУЛЛАЕВ Ибодулло Амриллоевич	
Роль тюркских языков как посредников в заимствовании исламской религиозной лексики в русский язык: исторический и лингвокультурологический аспекты.....	116
Narbibiş ŞAMMAÏEWA	
Frazeologik birlikleriñ sözlükde yerleşdirilişi.....	123
XOLMANOVA Zulxumor Turdiyevna	
Turkiy tillardagi lug'aviy birliklarning milliy tafakkurni aks ettirish va ma'lumot berish funksiyasi.....	130
MAVLONOV Axmadjon Xoshimovich	
Qipchoq shevasi leksikasining tarkibiy-mazmuniy tahlili.....	137
Nuriddin Abdumannonovich ALTINBOYEV	
Turk maqollarida zoonimlarning lingvomadaniy talqini: oila konsepti doirasida.....	148
Shakhnoza KHUSHMURODOVA	
The social nature of language and its role in shaping identity	156
XUSANOVA Gulasal Shuhratjon qizi	
Turli millat o'yinlari nomlarining etimologik tahlili	161
ADABIY ALOQALAR, QIYOSIY TILSHUNOSLIK VA ADABIYOTSHUNOSLIK	
SALOHİY Dilorom Isomiddin qizi	
“Boburnoma”da ayollar timsollari tadqiqi	167
Ekrem Çulfa	
21. yüzyılın Psikososyal ve pedagojik krizlerine karşı bir panzehir: Ali Şir Nevâî'nin “insan-ı kâmil” paradigması	178
Akram Haydarovich TOSHPO'LATOV	
Metamorfoza hodisasining badiiy-falsafiy ahamiyati	188
Foziljon SHUKUROV	
Isomiy Samarqandiyning “Futuh us-salotin” asarida Nizomiy dostonchilik an'alariga ergashish.....	197
MUXITDINOVA Badiya Muslihiddinovna, AXMEDOVA Baxtigul Xaitmurot qizi	
“Alpomish” dostoni va “Kitobi Dada Qo'rqut” asarida farzandsizlik motivi	205
ЮСУПОВА Шохсанам Мирзали кизи	
Прагматический анализ табуированных единиц в художественном тексте и методика интерпретации в полиэтнической аудитории	210
TURKIY XALQLAR TARIXI	
Zhalgas AYTURATOV, Janilsin AYTURATOVA	
İlk Karakalpak oyuncusu ve sanat emekçisi.....	217
DAVRONOV Xolbek Zokir o'g'li	
XVI asr ikkinchi yarmida Usmonli – Buxoro diplomatiyasi va unda Eron omili	225
Shoira HAMDAMOVA	
Samarqand viloyatida vaqf mulklarining boshqaruvi: Maxdumi Xorazmiy madrasasi vaqfnomasi tahlili	232

AZIZ MUSHTARIY!

Jurnalimizning ushbu soni 100 yilligini nishonlayotganimiz Birinchi Boku Turkologiya qurultoyining tarixiy va ilmiy merosi, alifbo munozaralari hamda sohaning akademik shakllanishiga bag'ishlangan teran tadqiqotlarni o'z ichiga oladi. Maqolalarning asosiy mazmunini Mahmud Koshg'ariyning dialektologik ma'lumotlaridan tortib, Qur'oni Karimning o'zbek va rus tillaridagi tarjimalariga doir asosiy yondashuvlargacha, turkiy tillardagi leksik-semantik birliklarning milliy tafakkurni aks ettirish funksiyasidan madaniy o'zlikni shakllantirishdagi lisoniy omillargacha bo'lgan keng ko'lamli mavzular tashkil etadi. Shuningdek, rus tilidagi islomiy terminologiya shakllanishida turkiy tillarning vositachilik roli, maqollardagi zoonimlarning lingvokulturologik tahlili, frazeologik birliklarning leksikografik talqini va badiiy matnlardagi tabu birliklarning pragmatik tahlili kabi o'ziga xos mavzular fanlararo uslubda tadqiq etilgan. Alisher Navoiyning "Komil inson" paradigmasi, "Boburnoma"dagi ayollar timsollari, Alpomish va Qo'rqut ota kitobidagi mushtarak motivlar hamda Nizomiy dostonchilik an'analarining Futuhu's-Salotin asaridagi akslari sinchiklab o'rganilgan. Bundan tashqari, metamorfoza hodisasining falsafiy asoslari, XVI asr Usmonli–Buxoro diplomatiyasi, Samarqanddagi vaqf mulklari boshqaruvi va qoraqalpoq sahna san'atining ilk namoyandalari kabi sotsiomadaniy tadqiqotlar turkologiya sohasiga yangi ufqlarni ochib beradi. Tahrir hay'ati sifatida turkiy dunyoning til, tarix va san'at merosiga nur sochuvchi ushbu boy ilmiy xazinani sizlarga taqdim etayotganimizdan mamnunmiz.

TAHRIRIYAT

DEAR READER!

This issue of our journal brings together in-depth studies focusing on the historical and scientific legacy of the First Turkology Congress in Baku, of which we celebrate the 100th anniversary, along with alphabet discussions and the academic construction of the field. The core axis of the articles ranges from Mahmud al-Kashgari's dialectological data to the fundamental approaches in the translations of the Holy Quran into Uzbek and Russian; and from the function of lexical-semantic units in reflecting national thought in Turkic languages to linguistic factors in the shaping of cultural identity. Within this framework, unique topics such as the intermediary role of Turkic languages in the formation of Islamic terminology in Russian, the linguacultural analysis of zoonyms in proverbs, the lexicographical placement of phraseological units, and the pragmatic analysis of taboo expressions in literary texts have been examined through an interdisciplinary method. Ali Şîr Nevâî's "The Perfect Human" paradigm, female figures in the Baburnama, common motifs in Alpamysh and the Book of Dede Korkut, and the reflections of the Nizami poetic tradition in the work Fütûhü's-Selâtin have been meticulously analyzed. Furthermore, sociocultural studies such as the philosophical background of the metamorphosis phenomenon, 16th-century Ottoman–Bukhara diplomacy, the management of waqf properties in Samarkand, and the pioneers of Karakalpak performing arts open new windows for Turkology research. As the Editorial Board, we take great pride in presenting this rich heritage that sheds light on the linguistic, historical, and artistic legacy of the Turkic world.

EDITORIAL BOARD

SEVGİLİ OKUYUCU!

Dergimizin bu sayısı; 100. yılını idrak ettiğimiz Bakü Birinci Türkoloji Kurultayı'nın tarihsel ve bilimsel mirası, alfabe tartışmaları ve sahanın akademik inşası üzerine odaklanan derinlikli çalışmaları bir araya getirmektedir. Yazıların ana eksenini; Mahmut Kaşgarlı'nın diyalektolojik verilerinden Kur'an-ı Kerim'in Özbekçe ve Rusça tercümelerindeki temel yaklaşımlara, Türk lehçelerindeki leksik-semantik birimlerin milli tefekkürü yansıtırma işlevinden kültürel kimliğin şekillenmesindeki dilsel faktörlere kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Bu çerçevede; Türk dillerinin Rusçadaki İslami terminolojinin oluşumundaki aracı rolü, atasözlerindeki zoonimlerin lingvokültürel tahlili, frazeolojik birimlerin leksikografik yerleşimi ve edebî metinlerdeki tabu ifadelerin pragmatik analizi gibi özgün konular disiplinlerarası bir yöntemle incelenmiştir. Ali Şîr Nevâî'nin "İnsan-ı Kâmil" paradigması, Babürnâme'deki kadın timsalleri, Alpamyş ve Kitab-ı Dede Korkut'taki ortak motifler ile Nizâmî destancılık geleneğinin Fütûhü's-Selâtin eserindeki akisleri titizlikle irdelenmiştir. Ayrıca metamorfoz hadisesinin felsefi arka planı, XVI. yüzyıl Osmanlı-Buhara diplomasisi, Semerkant'taki vakıf yönetimi ve Karakalpak sahne sanatlarının öncü isimleri gibi sosyokültürel çalışmalar, Türkoloji araştırmalarına yeni pencereler açmaktadır. Yayın Kurulu olarak; Türk dünyasının dil, tarih ve sanat mirasına ışık tutan bu zengin birikimi sizlerle buluşturmanın kıvancını yaşıyoruz.

YAYIN KURULU

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

В данный номер журнала включены исследования, посвященные историческому и научному наследию Первого Бакинского тюркологического съезда, 100-летие которого мы празднуем в текущем году, дебатам об алфавите и академическому становлению тюркологии. В центре внимания — широкий спектр тем: от диалектологических сведений Махмуда Кашгари до основных подходов к переводам Корана на узбекский и русский языки, от функции отражения национального сознания лексико-семантических единиц в тюркских языках до языковых факторов лультурного самосознания. Кроме того, в междисциплинарном аспекте исследованы такие темы, как посредническая функция тюркских языков в формировании исламской терминологии в русском языке, лингвокультурологический анализ зоонимов в пословицах. В выпуске основательно изучены парадигма «Совершенного человека» Алишера Навои, женские образы «Бабур-наме», общие мотивы в поэме «Алпамыш» и «Книге моего деда Коркута», а также традиции поэмотворчества Низами в произведении «Футух ус-салатин». Философские основы явления метаморфозы, вопросы Османско-Бухарской дипломатии XVI века, вакуфного управления в Самарканде, исследование первых представителей каракалпакского сценического искусства и другие социокультурные исследования открывают новые горизонты в тюркологии. Редакционная коллегия рада представить вам это богатое наследие, освещающее язык, историю и искусство тюркского мира.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

SAMARQAND VILOYATIDA VAQF MULKLARINING BOSHQARUVI: MAXDUMI XORAZMIY MADRASASI VAQFNOMASI TAHLILI

Shoira HAMDAMOVA,

Sh. Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
tayanch doktoranti (Samarqand, O‘zbekiston)

 E-mail: hamdamovashoira1993@gmail.com

 ORCID: 0009-0004-0866-3981

 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19588652>

Annotatsiya

Mazkur maqolada XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Samarqand viloyatida vaqf mulklarining huquqiy maqomi va ularning Rossiya imperiyasi ma’muriyati davridagi o‘zgarishlari arxiv manbalari asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot obyekti sifatida O‘zbekiston Milliy Arxivida saqlanayotgan, Hazrati Maxdumi Xorazmiy madrasasiga taalluqli vaqfnoma hujjati tanlab olinib, uning tuzilishi, mazmuni, mulk turlari, chegaralari hamda mutavalliylikka oid shartlari yoritilgan. Shuningdek, vaqf hujjatlarining uzoq muddat ko‘rib chiqilishi, xon muhrining mavjud emasligi sababli yuzaga kelgan huquqiy muammolar hamda mustamlaka davrida vaqflarning amaliy faoliyatiga ko‘rsatilgan ma’muriy ta’sir masalalari ochib beriladi. Maqolada vaqf hujjatlarining tarixiy manba sifatidagi ahamiyati ham asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: *vaqf, vaqfnoma, mutavalliy, Samarqand, Rossiya imperiyasi, arxiv hujjatlari, madrasalar, yer-mulk.*

MANAGEMENT OF FOUNDATION PROPERTIES IN SAMARKAND PROVINCE: ANALYSIS OF THE MAKHUDUMI KHORAZMI MADRASA DEED

Shoira HAMDAMOVA,

PhD student of Samarkand State University
named after Sh. Rashidov (Samarkand, Uzbekistan)

Abstract

This article analyzes the legal status and transformation of waqf properties in the Samarkand region during the late 19th and early 20th centuries based on archival sources. The main focus of the study is a waqf document preserved in the National Archives of Uzbekistan related to the Hazrati Makhdumi Khorezmi madrasa. The structure, content, types of endowed property, territorial boundaries, and conditions of mutawalli administration are examined in detail. Special attention is paid to the prolonged administrative review of waqf documents, legal complications caused by the absence of a khan’s seal, and the influence of the Russian imperial administration on the functioning of waqf institutions. The article highlights the significance of waqf documents as valuable historical sources for the study of socio-economic and legal processes in colonial Central Asia.

Key words: *waqf, waqf deed, mutawalli, Samarkand, Russian Empire, archival documents, madrasas, land ownership.*

УПРАВЛЕНИЕ ВАКУФНЫМ ИМУЩЕСТВОМ В САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ: АНАЛИЗ ВАКУФ-НАМЕ МЕДРЕСЕ МАХДУМИ ХОРЕЗМИ

Шоира ХАМДАМОВА,

Исследователь Самаркандского государственного университета

имени Ш.Рашидова (Самарканд, Узбекистан)

Аннотация

В статье на основе архивных материалов рассматриваются правовой статус и трансформация вакуфных земель в Самаркандской области в конце XIX – начале XX века. В качестве основного источника анализа используется вакуфный документ, хранящийся в Национальном архиве Узбекистана и относящийся к медресе Хазрати Махдumi Хорезми. Исследуются структура и содержание вакуфной грамоты, виды передаваемого имущества, его границы, а также условия назначения и деятельности мутавалли. Особое внимание уделяется длительным административным проверкам вакуфных дел, правовым трудностям, связанным с отсутствием ханской печати, и влиянию колониальной политики Российской империи на функционирование вакуфных институтов. Подчеркивается значение вакуфных документов как важного исторического источника.

Ключевые слова: *вакуф, вакуфная грамота, мутавалли, Самарканд, Российская империя, архивные документы, медресе, земельная собственность.*

Vaqf - bu islom dinida paydo bo‘lgan, ildizlari milodiy VII asr boshlarida Payg‘ambar Muhammad (s.a.v.) davriga borib taqaladigan diniy-ijtimoiy amaliyotdir. Ushbu amaliyot ta‘lim, iqtisodiyot, diniy hayot va ijtimoiy ta‘minot kabi jamiyat va sivilizatsiya hayotining deyarli barcha sohalariga ta‘sir ko‘rsatgan muassasalarning vujudga kelishiga sabab bo‘lgan. Vaqf musulmon jamoaviy hayotida shu qadar muhim o‘rin tutadiki, deyarli hech bir musulmon jamiyati vaqfning u yoki bu ko‘rinishisiz mavjud emas [11; 98]. Vaqf mulklarini esa, albatta, vaqfnoma hujjatlarisiz tasavvur qilish qiyin. Ayniqsa O‘rta Osiyo vaqfnomalarini o‘rganish oxirgi yillarda keng ko‘lamli bosqichga chiqdi. Ushbu maqolani yozishda O‘zbekistonda faoliyat yuritayotgan olimlar [5, 6] bilan bir qatorda chet ellik olimlarning [8, 9] ham ishlari bilan tanishib chiqildi. Jumladan, O‘rta Osiyodagi vaqf hujjatlarining sovet davridagi holati [2, 11, 13] vaqfnomalarning o‘rganilish tarixi [4], arxiv hujjatlari [10] asosida bir-birini to‘ldiruvchi, ba‘zan esa qarama-qarshi fikrlarga guvoh bo‘lamiz. Ushbu maqolada oldin muomalaga kiritilmagan arxiv hujjatlari ilk bora o‘quvchiga havola etiladi. Maqolaning ilmiy yangiligi ham aynan mana shunda bo‘lib, bugungi kunda Samarqand tarixiga oid vaqf hujjatlarining o‘rganilish jarayoniga bevosita yangi ma‘lumotlar kiritilishi bilan o‘z hissasini qo‘shadi.

Vaqfnoma hujjatlarini o‘rganar ekanmiz, ularning turli davrlarda mutavalliyalar tomonidan taqdim etilgan nusxalariga guvoh bo‘lamiz. Mana shunday nusxalardan biri O‘zbekiston Milliy Arxivining I-18 yig‘ma jildidagi 10397-raqam ostida saqlanayotgan vaqf hujjatidir. Ushbu hujjat Samarqandda XVI asrda faoliyat ko‘rsatgan Kubraviya tariqati piri Shayx Mahdum Xorazmiy madrasasi va masjidida tasarrufiga vaqf qilingan hijriy 1279-yilga taalluqli bo‘lgan vaqfnoma nusxasidir.

Shu o‘rinda Shayx haqida qisqacha ma‘lumot berib o‘tsak, ushbu Kubraviya tariqati piri murshidining to‘liq ismi Shayx Kamoliddin Husayn Xorazmiy bo‘lib, 1465-yilda Xorazmda tug‘ilib, 1551-yilda Shomda (hozirgi Aleppo shahri, Suriya) vafot etgan. Ajdodlari asli Andijondan bo‘lishgan [15;79]. Bu ulug‘ zot haqida ko‘plab manbaalarda ma‘lumot keltirilib o‘tilgan. Jumladan, XVIII-XIX asrlarda yashab o‘tgan Maqsud ibn Nosiriddin Husayn Buxoriyning “Ravoyix ul-quds” asarining “Kamoliddin Husayn al-Xorazmiy” nomli bobida ushbu zot Shayx Shahobiddin Husayn Xorazmiyning asosiy samarali shajarasi tekkan o‘g‘li bo‘lib, uning nasabi amir-ul mo‘minin Abu Bakr Siddiq (r.a)ga va ona tarafdan esa 7 avlod bilan Shayx Burhoniddin Qilichga va u orqali Muhammad (S.A.V)ga borib yetishi ta‘kidlanadi. Burhoniddin

Qilich ikkinchi xalifa Umar ibn Affonning avlodi sanalgan [12;215]. “Jome al-maqomot” asarida keltirilishicha, Burhoniddin Qilichning ruhi doimo Shayx Husayn Xorazmiyni qo‘llab turgan va, hatto, hastalangan vaqtlarida, yoki biron qiyinchilik yetganida uni mudofaa qilgan [7;13]. Bunday mo‘jizaviy holatlar haqida o‘rta asr manoqiblarida ko‘plab uchratish mumkin. Sababi o‘quvchiga ta’sir qilish uchun ham shunday hikoya va afsonalardan foydalanilgan bo‘lishi mumkin. Bu zot turli manbalarda Qutbiddin Husayn va Sharafiddin Husayn nomlari bilan tilga olinadi. Shuningdek bu zotga “Qutbu-ul aqtoq” (Qutblarni qutbi) va “Murshid ul-xofikayn” (shogirdlar ustoz) kabi nomlar bilan ham sifat beriladi. Biroq tarixda eng mashhur unvonlari va eng ko‘p qo‘llaniladigan ismlari sifatida Maxdumi Xorazmiy nomini qayd etish lozim. Maxdum so‘zining ma’nosi arab tilidan tarjima qilganda, din yo‘lida xizmat qiluvchi, baland martabali, ulug‘ zot degan ma’noni bildiradi. Shayx Maxdumi Xorazmiy 1517-yil Samarqand shahriga ko‘chib kelib, umrining qolgan qismini asosan Samarqand shahrida o‘tkazgan bo‘lsa-da sayohat qilishni also tark etmaydi [14]. Sayohatlari natijasi o‘laroq, har bir borgan joylarida o‘zlarining muridlaridan vakil qoldiradi va o‘sha yerda ular o‘z silsilalarining davom etishi uchun xizmat qiladilar. Kashmirdan to Suriyagacha davom etgan mana shunday jarayon natijasi o‘laroq, Kubravi-Hamadoniy yo‘nalishining rivojlanishiga zamin yaratiladi. Bunda uning shogirdi Kashmirlik Yaqub Sarfiy (vafoti 1594) ning xizmatlarini alohida ta’kidlash lozim [3;70]. Shunisi alohida e’tiborga loyiqki, Sarfiy boburiy hukmdorlar Humoyun va Akbarning sevimli kishisi va tarixchi Badauning do‘sti bo‘lgan.

Mana shunday buyuk murshidning xonaqosi tarixini o‘rganar ekanmiz, ushbu xonaqoh, undagi masjid, madrasa va qiroatxonalarining XIX-XX asrlar boshida ham faoliyat yuritganligiga guvoh bo‘lamiz. Faqat bu davrga kelib, ushbu muassasalar Kubraviya bilan aloqadorligini saqlab qolgan yoki yo‘qligi borasida bir aniq fikr aytish qiyin. Sababi arxiv hujjatlariga ko‘ra, ushbu tashkilotlarga turli kishilar tomonidan vaqf qilingan yer-mulklar bo‘yicha murojaatlardan boshqa biron hujjatga duch kelinmadi. Shu sababdan bu davrdagi asosiy tashkilot madrasa bo‘lsa, unda asosan qur‘on o‘quvchi va yodlovchi qorilarning ta’minoti masalasi birinchi o‘ringa qo‘yilgan. Biz tadqiq etayotgan hujjat ham mana shunday vaqfnomalardan birga asoslangan. U mutavalliyning arizasi, vaqfnoma va rus tilidagi tarjima hamda ushbu arizaning keyingi o‘rganilish jarayoni haqidagi ma’lumotlarni o‘z ichiga olgan bo‘lib, Samarqand viloyat boshqarmasi qoshidagi vaqtinchalik yer-o‘lpon bo‘limining hujjatlari orasida 96-raqam bilan qayd etilgan. Ishning ko‘rib chiqilish muddati esa 1893-yil 24-iyul 1897-yil 12-sentabr etib belgilangan. Bundan ko‘rinib turibdiki, bitta murojaatnomani ko‘rib chiqish uchun ba’zan bir necha yil vaqt talab etilgan. Bunga o‘sha paytda mana shunday murojaatnomalarning juda ko‘p bo‘lganligi sabab bo‘lishi mumkin. Chunki XIX asr oxirlarida aynan Rossiya imperiyasi bostirib kirganidan keyin aholining yer bilan bog‘liq munosabatlarida tubdan o‘zgarishlar sodir bo‘la boshlagan. Bu albatta vaqf mulklariga ham ta’sir etmay qolmaydi. Natijada har bir vaqf foydalanuvchisi qaytadan o‘zining yerga egalik yoki tasarruf huquqini tiklashiga to‘g‘ri keladi. Shu o‘rinda “Vaqf” masalasi bo‘yicha bir necha fikrlarni aytib o‘tish o‘rinlidir. **1870-1880-yillarda hokimiyatning turli darajalarida Rossiya Turkistonidagi vaqflarning huquqiy maqomi qanday bo‘lishi kerakligi borasida keskin bahslar yuzaga kelgan. Birinchi Turkiston general-gubernatori K.P. fon Kaufman (1867–1881/82 yillar) va uning tarafdorlari shunday fikrda ediki, yer osti boyliklari, shu jumladan vaqf yerlari ham davlat mulki bo‘lishi kerak, edi. Shuningdek, vaqflarni to‘liq musodara qilish masalasi ham muhokama qilingan, ya’ni musulmon muassasalari (sobiq vaqf egalari) ga ular uchun ma’lum miqdorda tovon to‘lash rejalashtirilgan. Biroq bu g‘oya Sankt-Peterburg amaldorlari tomonidan tanqid qilingan.**

Ular vaqflarni bekor qilish musulmon O‘rta Osiyolik aholining noroziligi va tartibsizliklarga olib kelishidan qo‘rqishgan [13;164].

Ushbu davrga tegishli O‘zbekiston Milliy Arxivida saqlanayotgan, biz tanishmoqchi bo‘lgan hujjat ham aynan yerli aholi vakili tomonidan taqdim etilgan bo‘lib, unda rus ma‘muriyatidan ushbu vaqf hujjatining qonuniyligini e‘tirof etish bo‘yicha murojaatnoma, vaqf hujjati va ushbu arizaning keyingi taqdiri bo‘yicha xulosalar berilgan.

Ariza quyidagi so‘zlar bilan boshlanadi: “Samarqandlik Muqim Mullo Irnazar o‘glini arzi shulki, Maxdumi Xorazmiy madrasasig‘a qilg‘on vaqfnomasini janoblarig‘a manzur qilish uchun xidmatlarida o‘lib kildim shul vajdin mazkur vaqfnomani manzur qildim deb arz qildim”.

Sarlavhadan ma‘lumki, Samarqandlik Muqim Mullo Irnazar o‘g‘li ismli kishi o‘zida mavjud bo‘lgan vaqf hujjatining Shayx Maxdumi Xorazmiy madrasasiga taalluqli ekanini bildirib, undagi belgilangan mulklar bo‘yicha murojaat bilan kelgan. Odatda har bir mutavalliy o‘zining haq-huquqini talab etishda mana shunday hujjatni taqdim etishi lozim bo‘lgan va bu oldindan belgilangan qoida sifatida qaralgan. “Janoblarig‘a” deganda Samarqand oblasti boshqarma boshlig‘i nazarda tutilmoqda.

“Ushbuni 1887-iyul oyinda qo‘l quydum”. Bu yerda qiziq holatga guvoh bo‘lish mumkin. Hujjatning arxivda saqlanayotgan qismi yuzasida ish jarayoni davom etgan sanalar sifatida 1893-1897-yillar oralig‘i qayd etilgan. Biroq Mullaning 1887-yilda qo‘l qo‘yishi hujjatning ancha oldinroq taqdim etilganini anglatadi. Ammo negadir ushbu ish 1893-yildagina rus tiliga tarjima qilinib, ko‘rib chiqilgan.

Shundan so‘ng 14 ta muhr urilgan vaqfnoma hujjati taqdim etiladi.

Bundan tashqari bu hujjatda vaqf qilingan mulklar ro‘yhati, nima maqsadda vaqf qilayotgani, unga tayinlangan nazorat qiluvchining ism sharifi va qay tartibda bo‘lingani, undan tushadigan foydalar nima qilinishi, vaqf qilgan odamlarning ism sharifi, ko‘chmas mulk bo‘lsa uning joylashgan o‘rni chegaralari aniq qilib ko‘rsatilgan. Vaqfnomalar o‘raladigan qog‘oz yoki kitob shaklida yozilgan [4;342].

Vaqfnoma bilan tanishar ekanmiz, dastlabki 3 qatorda Allohga va Payg‘ambar Muhammad (S.A.V) ga duo-yu salomlar, 12-qatordan esa asosiy maqsadga o‘tilganiga guvoh bo‘lamiz. Unga ko‘ra Mulla Mirza Xoji Muhammad Niyoz Muhammad Boy ismli kishi o‘z mulkidan vaqf qilish niyatida bo‘ladi va hijriy 1279-yil zulhijja oyida o‘ziga tegishli bo‘lgan mulkni vaqf qilish niyatida ekanligini e‘lon qiladi. Ushbu vaqf qilinadigan mulklar 93 tanab hosildor yer, mevali va mevasiz daraxtlar, turli uzum navlari bor bog‘ bo‘lib, bu yerlar Samarqand viloyatidagi Shurbon, Shavdar tumanida joylashgan. Shundan so‘ng odatga ko‘ra vaqf mulkining chegaralari ko‘rsatib o‘tilgan. Unga ko‘ra vaqf qilinadigan mulk g‘arb tarafdan Kabiri Zo‘rg‘dan suv ichadigan jamoa arig‘i chegarasigacha, shimoldan jamoa arig‘i bilan, sharqdan Zokirboy Sobirboyevning hosildor yeri, Mulla Boqi atorning yeri, Xo‘ja Muhammad Do‘stmuhammad Boyning hosildor yeri, Samandar Boy Tokliboyevichning yeri, Xo‘ja Nosir Xo‘ja Aminovning yeri, Muhammad Bakiyevning yeri, O‘zbekboy Hayitboyevning yeri bilan, janubdan esa Shavdar nomli jamoa arig‘i bilan chegaradosh etib belgilangan. Vaqf hujjatida chegaralar aniq qilib ko‘rsatilgan, deya qayd etilgan. Mulk 4 ta qur‘on o‘quvchi maqsuraxonaga atalgan. Maqsuraxonalar ushbu viloyatdagi Hazrati Maxdumi (hujjatda Mag‘sumi) Xorazmiy madrasasi qoshida uning avlodlari tomonidan g‘ishtdan qurilgan hujralardir.

Ikkinchi vaqf qilingan mulkning chegaralari g‘arbdan Shurbon tumani tahoratxonasi bilan, shimoldan yuqoridagi Hazrati Mahdumi Xorazmiy madrasasi, sharqdan “Xonaqo” bilan, janubdan musulmonlar qabristoni bilan chegaradosh bo‘lgan. Chegaralar aniq ko‘rsatilgan, deyiladi ushbu

hujjatda. Bundan tashqari Bog‘i Maydon kvartalidagi masjid foydasiga ham vaqf mulki beriladi. U g‘arbdan Olim Bobo Rahimboboyevning uyi, shimoldan Soqiboy Abdullaboyning uyi, sharq va janubdan yuqoridagi masjidga qarashli maydon bilan chegaradosh etib belgilangan.

Bevosita vaqf hujjatining keyingi qismiga o‘tadigan bo‘lsak, hududlar aniq ko‘rsatilgandan so‘ng vaqf qiluvchi o‘zining bir nechta shartlarini qayd etib o‘tadi. Jumladan, u hayotligida vaqf qilingan mulk to‘laligicha uning tasarrufida bo‘lishi kerak edi. Shuningdek u xarajatlar, kirimlar nazorati va istagan kishisi bilan shartnoma asosida faoliyat yuritish kabi huquqlarga ega edi. Bu jarayonda hech kim vaqf beruvchiga norozilik bildirmasligi shart etib belgilab qo‘yiladi. Uning o‘limidan so‘ng esa, qarindoshlari ichida eng munosibi mutavalliy bo‘lishi kerakligi aytilgan. Agarda ushbu oiladan hech kim yoki mutavalliylikka arziydigan kishi topilmasa, masjid mutavalliylik uchun o‘zi odam tayinlashi kerak bo‘lgan.

Shuningdek, mutavalliy har yili foydaning 1/10 qismini olishi, qolgan qismini bino ta‘miriga sarflashi, agar ta‘mir talab etilmasa, yoki umuman qolgan summani 5 qismga bo‘lishi lozim edi. Undan 2 ta teng qismni 4 ta maqsuraxonaga berishi lozim edi, chunki ular har kuni payg‘ambarga, vaqf beruvchining ota-onalariga atab 1 pora Qur‘on o‘qishi va bu ishni astoydil bajarishi lozirligi belgilangan. 2-chi qismini esa Qur‘on o‘qishni o‘rganuvchi 8 ta ko‘zi ojiz talabaga yuqorida aytilgan hujralarda yashash xarajatlari uchun berishi kerak edi. Qolgan 1 qismini madrasada azon aytib, namoz o‘quvchi kishi uchun belgilangan. Mutavalliy esa 2 hayitni 4 maqsuraxonadagilar uchun bayram qilib nishonlab berishi kerak. Ushbu shartlardan keyin vaqf hujjati tugaydi.

So‘ngra 14 kishining nomi tushirilgan muhrlar urilgan

1. Qozi Mirza Mahmud Qori Mirza Muhammad Alimov
2. Ofoqxo‘ja Rais Abduqodir Xo‘jayev
3. Mir Sulaymon Xoja Mir Abdulxay Xoja Shayx-ul islom
4. Mulla Sadr Xoja Muhammad Yusuf Xoja
5. Abu Tohir Xoja Mir Avaz Xoja
6. Mulla Urumbay Mufti Ashur Muhammad
7. Domulla Mini Mufti Mulla Muhammad Hamidov
8. Mulla Yor Muhammad
9. Mulla Nurullo Mufti Mullo Muhammadov
10. Kamoliddin mufti qori Muhammad Rahimov
11. Mulla Kamoliddin Mufti domullo Muhammad Olimov
12. Ushbu muhrdagi ism sharifni o‘qishning iloji bo‘lmadi.

Undan keyin 9 qatorda yana vaqf beruvchi tomonidan vaqf hujjatining qonuniyligi va mutavalliyilar haqida aytiladi. Undan so‘ng esa qolgan 2 ta muhr uriladi:

13. Qozi Mirza Mahmud Qozi Mirza Muhammad Olimov
14. Eshon Ofoqxoja Mir Abdulla G‘ofur Xodjayev

Keyin ushbu hujjat tuzilayotganda qatnashgan kishilarning nomlari keltiriladi: Abulqosimbek Somi Qushbegiyev, Ishon Ofoqxoja, mudarris Ishon Husayn Xodjayev, Qori Mir bobo, Mullo Zokirjon, Qori Bahodir va yana ko‘plab odamlarning ismi keltirilgan.

Hujjatda ismlarning ko‘p bo‘lganligi sababli ularni keltirib o‘tilmadi.

Solishtirish uchun, 1679-yilda Xo‘ja Abduvali degan shaxs tarafidan Somjin tumanidagi 80 tanob yer Buxoro shahridagi Zargaron guzarida joylashgan Xo‘ja Azizon masjidi foydasiga vaqf qilinadi. Vaqf shartlariga binoan, mutavalli ta‘sischining o‘zi. Uning vafotidan so‘ng bu vakolat uning qizi Xonimjon begimga o‘tishi kerak. Xonimjon begim vafotidan so‘ng mutavallilik

uning avlodiga tegadi. Ta’rischining avlodidan hech kim qolmagan taqdirda, Buxoro qozisi o’zi munosib ko’rgan biror kishini mutavalli etib tayinlashi mumkin. Hujjatda Xo’ja Azizon masjidi Zargaron guzarida joylashgani, g’arb tomondan Niyoz bin Abdullo degan shaxsning hovlisi va qisman yo’l bilan, shimol tarafdan Mullo Shoh Husayn bin Mullo Nazar hovlisi, sharq va janub tomondan asosiy yo’l bilan tutashligi aytiladi. Vaqf daromadidan imom va muazzinga beriladigan ulush vaqf shartlarida ko’rsatilgan [1; 307].

Ushbu hujjatdan ham ko’rinib turibdiki, O’rta Osiyoda asrlar davomida vaqf mulklari uchun deyarli yagona bo’gan tizim shakllanib ulgurgan va buni boshqa ko’plab vaqfnomalarda ham uchratish mumkin.

Endi Samarqanddagi hujjatga qaytsak, ushbu vaqf hujjati mahalliy tilda yozilgan bo’lib, u 1893-yil 1-noyabrda rus ma’muriyati tomonidan tarjima qilingan.

Shunday qilib ushbu vaqf Mulki Hazrati Maxdumi Xorazmiy masjididagi 4 ta maqsuraxona, 4 ta mudarris va “Bog’i Maydon” kvartalidagi masjidga berilgan.

Ushbu murojaatnomaning keyingi taqdiri xususida arxiv protokolidagi jumladan quyidagi ma’lumotlar qayd etilgan: ushbu hujjatda hech qanday xon muhri yo’q, shu sababdan keyingi tekshiruv uchun Samarqand viloyat boshqarmasining 1897-yil 12-sentabrdagi 4-chi jurnalidagi ma’lumotga qarang, deyiladi. Xon muhri bo’lmagan yer mulklariga taalluqli umumiy ma’lumotlar yuzasidan esa viloyat boshqarmasining 1900-yil 20-dekabrdagi 40-sonli protokoli asos qilib keltirilgan.

Bunday uzoq vaqt oladigan tekshiruvlar odatda vaqtni cho’zishdan boshqa ish emasdek tuyuladi. Sababi xon muhrining shart qilib qo’yilishi o’sha vaqtdagi ko’plab vaqf hujjatlarining amalda o’z kuchini yo’qotishiga sabab bo’lgan. Jumladan O’rta Osiyodagi vaqf hujjatlarini o’rganib chiqqan rus tarixchilaridan biri **A.L. Kun, 1870-yillarning boshida Zarafshon okrugidagi (Samarqand shahri va unga tutash hududlar) vaqflarni o’rgangan paytda, “kitobiy” normalar bilan real hayot orasidagi farqqa darhol e’tibor qaratdi. O’z yozuvlarida A.L. Kun shunday yozadi: «Vaqflar bo’yicha to’plangan va imkon qadar shaxsan tekshirilgan barcha ma’lumotlar ichida men faqat tartibsizlik va chalkashlikni ko’rdim: mutavalli ham merosnomalarda nima yozilganini, qaysi yerlar hadya qilinganini, kimga qanchasi berilishi kerakligini, va uni qanday sarflash lozimligini aniq bilmaydi...» [13;217].**

Shunday qilib ba’zida mutavalliyarning bilimsizligi, ba’zida esa rus ma’muriyatining nohaqligi tufayli mana shunday vaqf hujjatlari asossiz ravishda tan olinmay qo’yilgan va natijada unga bo’lgan egalik huquqi ham o’z-o’zidan bekor bo’lib ketavergan. Bunday vaziyatda rus hukumati ushbu vaqf mulkini o’z nazoratiga olishi osonlashgan. Bu yo’lda ular ko’plab tadbirlarni amalga oshirishgan. Misol uchun, vaqf mahkamalari 1877-yillarda o’z yerlaridan olingan daromadini uyezd boshqarmasidan olayotgan bo’lib, shunda ham mazkur daromadning bir qismi ushlab qolinayotgandi [4;343].

Xulosa o’rnida shuni ta’kidlash joizki, har bir vaqf hujjati bu o’sha davrdagi kishilarning vaqf mulkiga bo’lgan munosabatini ochiq-oydin ko’rsatib o’tgan. Ushbu hujjatning yanada qiymatli tomoni shundaki, unda Samarqand shahri va atrofodagi geografik joy nomlari, o’sha paytdagi qozilik qilgan shaxslarning ism shariflari hamda vaqfdorlarning umumiy shartlari borasida aniq xulosalar qilinadi. Ko’plab vaqf qiluvchilar, avvalo, vaqf qilishni niyat qilishdan boshlashgan, keyin esa buni ommaga e’lon qilib, o’z shartlari asosida vaqf hujjatini tuzishga harakat qilishadi. Ushbu vaqfnomalaraning aksariyati ularning keyingi avlodlari uchun tayyor daromad manbayi bo’lib xizmat qilgan. Mana shunday tizimli vaqf amaliyoti o’sha paytda meros qoldirish amaliyotidan ko’ra ishonchliroq yo’l bo’lgan ko’rinadi. Faqatgina rus imperiyasi o’lkaga

kirib kelishi bilan bu tizimdagi ko‘plab nuqsonlar ko‘zga tashlanib qoladi va natijada vaqfnomalarning asl xususiyatlari borasida turli tortishuvlarni keltirib chiqaradi.

Mahdumi Xorazmiy xonaqohi, madrasasiga tegishli bunday hujjatlar bir nechtani tashkil etib, ular yanada chuqurroq o‘rganish va tahlil etishni talab qiladi. Jumladan, yuqoridagi ariza muallifining iltimosi qay darajada qondirilgani to‘g‘risida kelgusi tadqiqotlarda aniq ma’lumotlar keltirish maqsad qilingan.

Iqtiboslar/ References/ Kaynaklar/ Сноски:

1. Beshimov M.K. Qushbegi arxivi hujjatlarining Buxoro tarixini o‘rganishdagi ahamiyati. International scientific journal «Modern Science and Research». volume 2 / issue 7 / uif:8.2 / modernscience.uz
2. Bartold V. «Работы по источниковедению». Том 8. Издательство «Наука», Москва, 1973.
3. DeWeese D. The Eclipse of the Kubraviyah in Central Asia; Iranian Studies, 1988, Vol. 21, No. 1/2, Soviet and North American Studies on Central Asia (1988), pp. 45-83
4. G‘offorov S. S., Umurov S. R., Nosirov S. I. O. G. L. O‘zbekistonda vaqf mulklari: tarix va hozirgi zamon (Samarqand misolida) //Science and Education. – 2023. – Т. 4. – №. 11. – С. 341-348.
5. Ismatova N. Samarqand vaqf xo‘jaligida mutavalli lavozimiga tayinlash: an‘anaviy tartib va yangi tizim amaliyoti. 2016/1. O‘zbekiston tarixi. -B 22
6. Karimov E. The Kubraviyya vaqf (17th-19th centuries): written sources on the late history of the Kubravi sufi brotherhood in Central Asia. Tashkent, “Fan” publishers, 2008
7. Kattayev K. Maxdumi Xorazmiy va xonaqohi tarixi. “Zarafshon” nashriyoti, Samarqand, 2003.
8. Malikov A. Правление Шибанидов В Самарканде: легитимация, культура и монументальное зодчество (1512–1578); Золотоордынское обозрение, 2023, 11(1).
9. McChesney, R. D. (2014). *Waqf in Central Asia: Four hundred years in the history of a Muslim shrine, 1480-1889*. Princeton University Press.
10. O‘zbekiston Milliy Arxividagi I-18 Ro‘yxat-1, 10397-raqamli hujjat
11. Uktambek, S., Avazbek, G., & Bakar, O. (2023). CENTRAL ASIAN WAQF STUDIES DURING COLONIAL, SOVIET, AND INDEPENDENCE PERIODS. *Al-Shajarah Journal of the International Institute of Islamic Thought and Civilization (ISTAC)*, 28(1), 97–117. <https://doi.org/10.31436/shajarah.v28i1.1596>
12. Абашин С. Н. Бурханиддин-Клыч: ученый, правитель, чудотворец? // Под вижники ислама. Культ святых и суфизм в Средней Азии и на Кавказе. – М.: Восточная литература, 2003. – С. 215 – 225.
13. Абашин.С.Н Ислам в бюрократической практике царской администрации Туркестана (Вакуфное дело дахбитского медресе. 1892-1900) Сборник Русского исторического общества, 2003 - Русская панорама. -С 164
14. ДеВис Д. Хусайн Хорезми: Среднеазиатский суфий начала XV в. // Из истории Каримов Э. К характеристике некоторых позднесредневековых источников по истории деятельности тариката Кубравиyya в Центральной Азии /O‘zbekiston Tarixi. Каримов Э. Регесты казийских документов и ханских йарлыков Хивинского ханс- суфизма: источники и социальная практика. Ташкент: Фан, 1991,
15. Исмоилов Л.Э. Очерки истории мавераннахрского суфизма (XVI в.). – - Новосибирск: Вояж, печ. 2017.

**BULLETIN OF THE
INTERNATIONAL JOURNAL
“TURKOLOGICAL
RESEARCH”**

In order to implement programs and projects developed to accelerate the relationship envisaged at the summit of the Organization of Turkic States held in Samarkand, as well as to coordinate and highlight the research work carried out in the field of Turkic studies, the International Journal “Turkological Research” at Samarkand State University named after Sharof Rashidov passed the state registration. The journal is intended to publish the results of scientific research in the field of Turkic languages and dialects, the history of linguistic and literary relations of the Turkic peoples of Central Asia, the socio-cultural field. There are such headings as a young researcher, memory and our anniversaries. Articles written in Uzbek, Turkish, Russian, English and all Turkic languages are accepted.

The scientific journal is based on the decision of the Higher Attestation Commission of the Ministry of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan dated May 8, 2024 and numbered 354/5; It is included in the list of scientific publications that are recommended for candidates to receive the Doctor of Philosophy (PhD) and Doctor of Science (DSc) academic degrees in the fields of history and philology to publish their scientific results due to their theses.

**THE JOURNAL PUBLISHES ARTICLES
IN THE FOLLOWING AREAS:**

- ✓ History of socio-cultural relations of the Turkic peoples;
- ✓ Research of the Turkic World;
- ✓ Dialectology of Turkic languages;
- ✓ Geopolitics of the Turkic World;
- ✓ Folklore Studies;
- ✓ Comparative Linguistics and Literary Studies;
- ✓ Literary Relations and Translation Studies.

CONTACT ADDRESS:

Mailing Address:

140104, University boulevard, 15,
Samarkand, Uzbekistan,
Research Institute of Turkology under
Samarkand State University named after
Sharof Rashidov

Phone:

+998 91 527 68 22
+998 99 596 35 69
+998 97 911 93 81

Telegram ID:

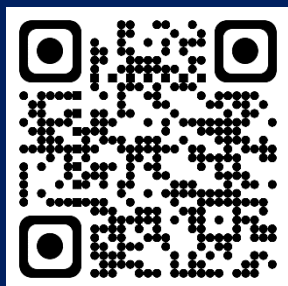
@turkologiya2025

Email:

turkologiya.samdu@gmail.com

Website:

<https://turkologiya.samdu.uz>

REQUIREMENTS FOR ARTICLES:

- The article is presented on 8-10 pages;
- Article structure:
 1. The text of the article should be prepared in Times News Roman font, size 14, left: 3 cm, right: 1.5 cm, top and bottom: 2 cm; in A4 format in 1.15 intervals.
 2. The title of the article, surname, name and patronymic of the author (authors) are indicated in full and written in capital letters.
 3. Position, academic title, place of work (study), region, republic, telephone number, email address and ORCID number of the author (authors) are indicated in full.
 4. The abstract should consist of a brief content and importance of the article, results.
 5. At the beginning of each article, there should be an annotation in 2 other languages (optionally selected from Uzbek, English, Russian and Turkish) in addition to the language in which the article is written.
 6. The abstract should be no more than 120-150 words.
 7. At the bottom of the abstract, 7-10 key words should be given that illuminate the content of the article.
 8. The article should be prepared in the following form:
 - a) Introduction;
 - b) Main part;
 - c) Results and Discussions;
 - d) Conclusions;
 - e) List of literature (References) – in alphabetical order;
 - f) Citations are given in brackets in the form of the author's surname - date of publication - page (Muminov, 2020: 25);
 - g) Figures, drawings, tables, diagrams are designated in Arabic numerals as “Figure”. Signs or pointers are placed under the figure, in the next line, in the middle and highlighted in bold.
- The topic of the scientific article submitted by the author (or co-authors) must correspond to the journal's columns.
- Articles can be submitted in Uzbek, English, Russian, and all other Turkic languages
- The author(s) are responsible for the scientific validity, reliability and plagiarism of the information and evidence presented in the article;
- Articles will be considered. The journal publishes only articles recommended by experts;
- Articles not requested will not be published and will not be returned to the authors;
- Only 1 article of the author is published in 1 issue of the journal.

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO JURNALINING AXBOROT XATI

Davlatimiz tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy-ma’rifiy, ilm-fanni rivojlantirishga qaratilgan siyosat, Turkiy Davlatlar Tashkilotining Samarqanda o‘tkazilgan sammitida ko‘zda tutilgan o‘zaro aloqalarni jadallashtirish bo‘yicha ishlab chiqilgan dastur va loyihalarni amalga oshirish hamda turkologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarini muvofiqlashtirish va yoritish maqsadida Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetida “Turkologik tadqiqotlar” xalqaro jurnali ta’sis etildi. Jurnal turkiy til va shevalar, Markaziy Osiyo turkiy xalqlari lisoniy va adabiy aloqalari tarixi, ijtimoiy-madaniy sohalarda amalga oshirilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalarini e’lon qilishga mo’ljallangan. Jurnalda muharrir minbari, tadqiqotlar, ilmiy axborot, taqriz va e’tirof, ilmiy anjuman, yosh tadqiqotchi, xotira, yubilyarlarimiz kabi ruknlar mavjud. O‘zbek, turk, rus, ingliz va barcha turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi.

Ilmiy jurnal O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAKning 2024-yil 8-maydagi 354/5-sonli rayosat qarori asosida tarix, filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

JURNAL QUIYIDAGI YO‘NALISHLARDAGI MAQOLALARNI NASHR QILADI:

- ✓ Turkiy xalqlarning ijtimoiy-madaniy aloqalari tarixi
- ✓ Turk dunyosi tadqiqotlari
- ✓ Turkiy tillar dialektologiya
- ✓ Folklorshunoslik
- ✓ Qiyosiy tilshunoslik va adabiyotshunoslik
- ✓ Adabiy aloqalar va tarjimashunoslik.

MUROJAAT UCHUN MANZIL:

Pochta manzili:

140104, Universitet xiyoboni, 15-uy,
Samarqand, O‘zbekiston,

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand
davlat universiteti huzuridagi
Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti

Telefon:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Elektron pochta:

turkologiya.samdu@gmail.com

Veb-sayt:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAQOLALARGA QO‘YILADIGAN TALABLAR:

- Maqola 8-10 sahifa hajmida taqdim etiladi;
- Maqolaning tarkibiy tuzilishi:
- 1. Maqola matni Times News Roman shriftida, 14 kattalikda, chap: 3 sm, o‘ng: 1,5 sm, yuqori va quyi: 2 sm; 1,5 intervalda, A4 shaklida tayyorlanishi lozim.
- 2. Maqola sarlavhasi, muallif(lar)ning familiyasi, ismi va otasmi to‘liq holatda katta harflar bilan yozilishi kerak.
- 3. Muallif(lar)ning lavozimi, ilmiy unvoni, ish (o‘qish) joylari, viloyat, Respublika, telefon raqami, elektron pochta manzili va ORCID raqqami to‘liq keltirilishi kerak.
- 4. Annotatsiya, maqolaning qisqacha mazmun va ahamiyati, natijalardan iborat bo‘lishi lozim.
- 5. Har bir maqola boshida maqola yozilgan tildan tashqari yana 2 tilda (o‘zbek, ingliz, rus va turk tillaridan ixtiyoriy ravishda tanlanadi) annotatsiya bo‘lishi lozim.
- 6. Annotatsiya 120-150 so‘zdan ko‘p bo‘lmagan shaklda bo‘lishi kerak.
- 7. Annotatsiyaning pastki qismida maqola mazmunini yorituvchi 7-10 ta tayanch so‘zlar keltirilishi kerak.
- 8. Maqola quyidagi shaklda tayyorlanishi kerak:
 - a) Kirish (Introduction);
 - b) Asosiy qism (Main part);
 - c) Natijalar va muhokama (Results and Discussions);
 - d) Xulosalar (Conclusions);
 - e) Adabiyotlar (References) – alifbo tartibida keltiriladi;
 - f) Havola(snoskalar)lar qavsda muallif familiyasi – nashr sanasi – sahifasi (Mo‘minov, 2020: 25) shaklida keltiriladi;
 - g) Rasm, chizma, jadval, diagrammalar «Rasm» deb arab raqamlari bilan qayd etiladi. Belgi yoki ishoralar – rasm ostida, keyingi qatorda, o‘rtada joylashtiriladi va qoraytirilgan shrift bilan belgilanadi.
- Muallif (yoki hammualliflar) tomonidan taqdim etilayotgan ilmiy maqola mavzusi jurnal ruknlariga mos kelishi shart.
- Maqolalar o‘zbek, ingliz, rus va barcha turkiy tillarda taqdim etilishi mumkin.
- Maqolada keltirilgan ma’lumot va dalillarning ilmiy asoslanganligi, ishonchli va ko‘chirmachilik holatlari uchun muallif(lar) mas’uldir;
- Maqolalar ekspertiza qilinadi. Ekspertlar tomonidan tavsiya etilgan maqolalargina jurnalda chop etiladi;
- Tavsiya etilmagan maqolalar chop etilmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi;
- Jurnalning 1 ta sonida muallifning faqat 1 ta maqolasi chop etiladi.

**БЮЛЛЕТЕНЬ
МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
“ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”**

В целях реализации программ и проектов, разработанных для ускорения взаимоотношений, предусмотренных на состоявшемся в Самарканде саммите Организации Тюркских Государств, а также координации и освещения научно-исследовательской работы, проводимой в области тюркологии, Международный журнал Самаркандского государственного университета имени Шарофа Рашидова «Тюркологические исследования» прошел государственную регистрацию. Журнал предназначен для публикации результатов научно-исследовательских работ в области тюркских языков и диалектов, истории языковых и литературных связей тюркских народов Средней Азии, социокультурной области. Есть такие рубрики, как молодой исследователь, память и наши юбилеи. Принимаются статьи, написанные на узбекском, турецком, русском, английском и всех тюркских языках.

Научный журнал на основании решения Высшей аттестационной комиссии (ВАК) Министерства высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 8 мая 2024 года под номером 354/5; Он включен в перечень научных изданий, рекомендуемых кандидатам на получение ученых степеней доктора философии (PhD) и доктора наук (DSc) в области истории и филологии для публикации своих научных результатов по своим диссертациям.

**В ЖУРНАЛЕ ПУБЛИКУЮТСЯ
СТАТЬИ ПО СЛЕДУЮЩИМ
НАПРАВЛЕНИЯМ:**

- ✓ История социально-культурных отношений тюркских народов;
- ✓ Исследования тюркского мира;
- ✓ Диалектология тюркских языков;
- ✓ Геополитика тюркского мира;
- ✓ Изучение фольклора;
- ✓ Сравнительное языкознание и литературоведение;
- ✓ Литературные отношения и переводоведение.

КОНТАКТНЫЙ АДРЕС:

Почтовый адрес:

140104, Университетский бульвар,
15, город Самарканд, Узбекистан,
Научно-исследовательский
институт Тюркологии при
Самаркандском Государственном
Университете имени Шарофа
Рашидова

Телефон:

+998 91 527 68 22

+998 99 596 35 69

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

Электронная почта:

turkologiya.samdu@gmail.com

Веб-сайт:

<https://turkologiya.samdu.uz>

ТРЕБОВАНИЯ К СТАТЬЯМ:

- К публикации принимаются статьи объемом 8-10 страниц;
- Структура статьи:
 1. Текст статьи должен быть выполнен шрифтом Times News Roman, размером 14 пунктов, слева: 3 см, справа: 1,5 см, сверху и внизу: 2 см; с межстрочным интервалом 1,15, формат листа А4.
 2. Название статьи, фамилия, имя и отчество автора(ов) должны быть написаны заглавными буквами в полном регистре.
 3. Должность, ученое звание, места работы(учебы), регион, Республика, номер телефона, адрес электронной почты и ORCID-номер автора(ов) должны быть указаны полностью.
 4. Аннотация должна состоять из краткого содержания и важности статьи, результатов.
 5. В начале каждой статьи, помимо языка, на котором написана статья, должна быть аннотация на 2-х других языках (на выбор – узбекский, английский, русский и турецкий).
 6. Аннотация должна содержать не более 120-150 слов.
 7. Внизу аннотации должно быть 7-10 ключевых слов, освещающих содержание статьи.
 8. Статья должна быть подготовлена в виде:
 - a) Вступление (Introduction);
 - b) Основная часть (Main part);
 - c) Результаты и обсуждение (Results and Discussions);
 - d) Выводы (Conclusions);
 - e) Литература (References) – в алфавитном порядке
 - f) Ссылка(сноски) приводится в скобках в виде фамилии автора – дата публикации – страница (Муминов, 2020: 25);
 - g) Рисунки, чертежи, таблицы, схемы нумеруются арабскими цифрами и обозначаются как «Рисунок». Знаки или указатели размещают под рисунком, в следующей строке, посередине и выделяют жирным шрифтом.
- Тема научной статьи, представленной автором (или соавторами), должна соответствовать рубрикам журнала.
- Статьи могут быть представлены на узбекском, английском, русском и всех других тюркских языках.
- Автор(ы) несут ответственность за научную обоснованность, достоверность и плагиат информации и доказательств, представленных в статье;
- Статьи рецензируются. В журнале публикуются только статьи, рекомендованные экспертами;
- Нерекондованные статьи не публикуются и не возвращаются авторам;

“TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİNİN BÜLTENİ

Özbekistan Cumhuriyeti devletinin sosyal-egitimsel ve bilimsel gelişme politikasının başarılı şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla, Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatının zirvesinde öngörülen karşılıklı ilişkilerin hızlandırılması için geliştirilen program ve projeleri uygulamak, bilimsel çalışmaları koordine etmek, Türkoloji alanında yürütülen araştırma çalışmaları Şeraf Reşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi, Uluslararası “Türkoloji Araştırmaları” dergisini tescil etmiştir. Dergi, Türk dili ve lehçeleri, Orta Asya Türk topluluklarının dil ve edebiyat ilişkileri tarihi, sosyo-kültürel alanlardaki bilimsel ve araştırma çalışmalarının sonuçlarını yayınlamayı amaçlamaktadır. Dergimizde editör kürsüsü, araştırma, bilim dünyasından, inceleme ve tanıma, bilimsel konferans, genç araştırmacı, hatıra, yıldönümleri gibi sütunlar yer almaktadır. Özbekçe, Türkçe, Rusça, İngilizce ve tüm Türk lehçelerinde yazılmış makaleler kabul edilmektedir.

Bilimsel dergi, Özbekistan Cumhuriyeti Yükseköğretim, Bilim ve İnovasyon Bakanlığı'na bağlı Yüksek Kabul Komisyonu'nun 8 Mayıs 2024 tarihli ve 354/5 sayılı kararına esasen; tarih, filoloji alanlarında Felsefe Doktoru (Doktora) ve Bilim Doktoru (DSc) akademik derecesini almaya aday kişilerin tezleri dolayısıyla bilimsel sonuçlarını yayınlaması tavsiye edilen ilmî yayınlar listesine dâhil edilmiştir.

DERGİ AŞAĞIDAKİ ALANLARDA MAKALELER YAYINLAMAKTADIR:

- ✓ Türk Dünyasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin tarihi;
- ✓ Türk Dünyası araştırmaları;
- ✓ Türk Lehçeleri diyalektolojisi;
- ✓ Türk Dünyasının jeopolitiği;
- ✓ Folklor çalışmaları;
- ✓ Karşılaştırmalı dilbilim ve edebiyat çalışmaları;
- ✓ Edebi ilişkiler ve çeviri çalışmaları.

İLETİŞİM ADRESİ:

Posta adresi:

140104, Üniversite Bulvarı, 15,
Semerkant şehri, Özbekistan, Şeraf
Reşidov adına Semerkant Devlet
Üniversitesine bağlı Türkoloji
Araştırmaları Enstitüsü

Telefon:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya2025

E-posta:

turkologiya.samdu@gmail.com

İnternet sitesi:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAKALE YAZIM KURALLARI:

- Makale 8-10 sayfada sunulur;
- Makale'nin yapısı:
 1. Makale metni Times New Roman yazı tipinde, 14 punto büyüklükte, sol kenarından 3 cm'lik, sağ kenarından 1,5 cm'lik, üst ve alt kenarından 2 cm'lik boşluk bırakılarak, tek sütun olarak, 1,15 satır aralığında, A4 boyutunda hazırlanmalıdır.
 2. Makalenin başlığı, yazar(lar)ın soyadı, adı ve baba adı tam olarak büyük harflerle yazılmalıdır.
 3. Yazar(lar)ın pozisyonu, akademik ünvanı, çalıştığı (öğrendiği) yer, bölgesi, cumhuriyeti, telefon numarası, e-posta adresi ve ORCID numarası eksiksiz olarak verilmeli.
 4. Özet, makalenin amacını, önemli bulgularını ve sonuçlarını içermelidir.
 5. Her makalenin başında, makalenin yazıldığı dilin yanı sıra 2 dilde de (isteğe bağlı olarak Özbekçe, İngilizce, Rusça ve Türkçe arasından seçilecek) açıklama bulunmalıdır.
 6. Özet, 120-150 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
 7. Özeti alt kısmında makalenin içeriğini tanımlayacak en az 7, en fazla 10 anahtar kelimeye yer verilmelidir.
 8. Makale, aşağıdaki formatda hazırlanmalıdır:
 - a) Giriş (Introduction);
 - b) Ana bölüm (Main part);
 - c) Sonuçlar ve tartışma (Results and Discussions);
 - d) Sonuçlar (Conclusions);
 - e) Kaynakça (References) alfabetik olarak sıralanmalıdır;
 - f) Bağlantılar (dipnotlar) yazarın soyadı - yayın tarihi - sayfa şeklinde parantez içinde verilecektir (Muminov, 2020: 25);
 - g) Resim, çizim, tablo, diyagramlar “Resim” olarak Arap rakamları ile kaydedilir. İşaretler resmin altına, bir sonraki satıra, ortaya yerleştirilir ve koyu yazılır.
- Yazarın (veya ortak yazarların) sunduğu bilimsel makalenin konusu dergi sütunlarıyla örtüşmelidir.
- Makaleler Özbekçe, İngilizce, Rusça ve tüm Türk dillerinde gönderilebilir.
- Makalede sunulan bilgi ve kanıtların bilimsel dayanağı, güvenilirliği ve intihalinden yazar(lar) sorumludur.
- Makaleler hakemli olacaktır. Dergide sadece uzmanlar tarafından tavsiye edilen makaleler yayımlanır.
- Talep edilmeyen yazılar yayınlanmayacak ve yazarlarına iade edilmeyecektir.
- Derginin 1 sayısında yazarın sadece 1 makalesi yer alacaktır.

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL
RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL
DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Muharrir:

Musahhih va texnik muharrir:

Norxo‘ja Choriyev

Rahmatulloh Shokirov

2026-yil 24-martda tahririy-nashriyot bo‘limiga qabul qilindi.

2026-yil 27-martda original-maketdan bosishga ruxsat etildi.

Qog‘oz bichimi 60x84.1/16. «Times New Roman» garniturasini.

Offset qog‘ozini. Shartli bosma tabog‘i –15,4.

Adadi 15 nusxa. Buyurtma №806

SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi bosmaxonasida chop etildi.

140104, Samarqand sh., Universitet xiyoboni, 15.

ISSN 2992-9229

9

772992

922004